

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De modo faciendi correptionem. Cap. IIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

omni imperio. ¶ Secundum est timor scandali. Veritas vitæ & doctrinæ vel iudicij propter scandalum dimittenda non est. Gal. 2. dicit Paulus: Quum venisset Petrus Antiochiam, in facie restiti ei: quia reprehensibilis erat. Matt. 18. quum diceretur Christo, Scis quia Pharisæi audito hoc verbo scandalizati sunt? Ille respondens ait: Omnis plantatio quam non plantauerit Pater meus, eradicabitur. Sinite eos, cæci sunt & duces cæcorum. ¶ Tertium est timor mundanus vel humanus. Contra quod legitur de Elia Eccl. 48. Nō pertimuit principem, nec superauit eum verbum aliquod. Et 3. Reg. 18. Dixit Elias ad Achab: Non conturbabo ego Israël, sed tu & domus patris tui. ¶ Quartum est, remissio. De qua exemplum habetur in Heli. 1. Reg. 1. qui remisse arguit filios suos, dicens: Quare facitis res huiusmodi quas ego audio? Quintum & sextum sunt austeritas & indiscretio. Contra quæ duo fuerunt in arca testamēti, virga, māna, & tabule testamēti. In virga intelligitur correptio. In tabulis, discretio. In māna mansuetudo. Contra austeritatem dicitur ad Gal. 6. Vos qui spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis. Contra indiscretionem dicitur Prou. 14. In ore stulti virga superbie. Septimum, est ira vel odium. Prou. 19. Spiritum ad irascendum facilius quis poterit sustinere? Eccl. 19. Est correptio mendax in ira contumeliosi. Videtur esse correptio, quod potius est corruptio vel conuiciatio. ¶ Octauum est, amor terrenorum. Vnde Gen. 4. dixit Cain: Nunquid custos fratris mei sum ego? Cain interpretatur possessio. Amator possessionum custodiam fratrum negligit, non attendens illud Eccl. 29. Perde pecuniam propter fratrem.

De modo faciendi correptionem. CAP. IIIII.

Correptio procedere debet ex amore. Apocalyp. 4. Ego quos amo arguo & castigo. Sed sunt aliqui qui illos maxime volunt corrigere quos videntur non amare, quorum correptio ab iis quibus adhibetur, non reputatur correptio, sed hostilis persecutio. Esa. 11. Egredietur virga de radice Iesse. Iesse interpretatur incendiū. De incendio amoris egredi debet virga correptionis. 2. ad Thes. vlt. Nolite quasi inimicum existimare illum, sed corripite vt fratrem. ¶ Item correptio debet fieri cura compassionis. Greg. Nequaquam iacentem erigit, nisi qui status sui rectitudinem per compassionem flectit. Aug. Duo sunt nomina homo. peccator, quia peccator est, corripere: quia homo est, miserere. In Psal. Corripiet me iustus in misericordia, & increpabit me, sicut dicit glo. super illud Matt. 5. Beati qui esurunt & sitiunt iustitiam. Iustitiæ humus est misericordia. Iustitia sine misericordia.

misericordia, cæcus furor est. Zelus absque misericordia, est vt cæ-
 cus sagittarius qui intendens occidere feram, occidit hominē:
 sicut Lamech qui intendens sagittare feram, sagittauit Cain, &
 occidit eum iuxta traditionem Hebræorum. Ignis zeli ardere
 debet in oleo misericordiæ. Greg. super Ezech. Zeli sancti di-
 scitio de virtute misericordiæ necesse est vt ardeat. Ideo ne-
 cesse est eū qui habet alios corrigere, iugiter meditari propriā
 infirmitatē, vt in seipso discat quod alij portare possint. In Psal.
 Sciant gentes quoniā homines sunt. Ad Gal. 6. Considerans te-
 meripsum ne & tu tenteris. Eccl. 31. Intellige quæ sunt proximū
 ex teipso. Greg. Omnipotēs Deus idcirco principem Apostolorū
 permisit cadere, vt in culpa sua disceret qualiter aliis misereri
 deberet. Et de Christo legitur Esa. 53. Virum dolorum & scientē
 infirmitatem. Qui non didicit pati disciplinam, nescit eam in
 alios exercere. Quidā religiosi habētes abbatem tortorem cru-
 delissimum, inexperum disciplinæ quā in alios voluit exercere,
 coegerunt eū sedere per mentem inter fratres, & agere se tāquā
 simplicem fratrem: quē quotidie proclamantes, & egregiē verbe-
 rantes, tandem restituerunt eum sedi suæ, dicentes, Ecce per mē-
 sem fuisti in scholis disciplinæ: & non solū audisti doctrinam
 disciplinæ, sed etiam sensisti: non erat mirum si nesciebas quod
 non didiceras: sis memor eorum quæ didicisti, alioquin tibi re-
 memoracionem faciemus ipsorum. Qui didicit ex his quæ pas-
 sus est disciplinam. Sunt multi qui alios durē volunt corrigere,
 sed tamen nolentes corrigi, quorum morbus est. Noli me tæge-
 re, solo Deo curabilis, cum omnem tactum humanum fugiat.
 Item correptio fieri debet in mansuetudine. In Psal. Superuenit
 mansuetudo, & corripiemur. Sen. Vitia animi sicut vitia corpo-
 ris leniter sunt tractāda. Amb. super Lucam: Plus proficit amica
 correptio, quā accusatio turbulēta. Illa pudorem incutit, hæc
 indignationē mouet. ad Gal. 6. Vos qui spirituales estis, huius-
 modi instruite in spiritu lenitatis. Zelus sedet quasi in fornace
 vel iuxta fornacem, scilicet vim irascibilem: vnde de facili emi-
 cant scintillæ iræ quibus turbatur oculus mentis. Cato: Impe-
 dit ira animū, ne possit cernere verum: Et super illud Iob 5. Vi-
 rum stultū iter facit iracundia. dicit Grego. Ita per zelū turbat.
 Ipse nāque zelus rectitudinis dum aciem mentis agitat, turbat.
 Ideo viri sancti iram sentientes super sedere volūt correptioni,
 donec ira cessauerit, & tranquillitas in mente facta sit, imitari
 volētes illū cui dicitur Sap. 12. Tu dominator virtutis cum trā-
 quillitate iudicas. Iac. 1. Ira viri, iustitiā Dei nō operatur. Dioge-
 nos

nes cū esset iratus seruo suo, ait: iam te, nisi iratus essem, reberibus enecassem. In hominibus iracundis non exilit scintilla de fornace vis irascibilis, sed flamma totum vorans: & quos zelo sancto cōperant, furore consummant. In eis opus sanctum quod zelus sanctus tenebat, ira rapit & sibi vendicat. Scintilla verò ira, etsi aliquid turbationis oculo mentis ingerat, non tamen opus sancto zelo inceptum sibi vendicat. Simile inuenitur in viro qui ex iustitia vult reddere debitum vix cuius operi dupliciter potest se ingerere voluptas: vel sic vt opus iustitiae non auferatur: vel ita vt id totū sibi rapiat: vt licet solo voluptatis amore consummetur. ad Galat. 3. Sic stultus estis, vt cum spiritu cōperitis, nunc carne consum memini: simile etiam accidit in illo qui ex charitate incipit dare elemosynam, cui vana gloria duplex potest se ingerere. Simile etiam accidit in eo qui ex deuotione inchoat iter Ierosolymitanum, & intrat in cor eius cogitatio de negotiatione ibi crescenda, quae cogitatio dupliciter potest se ingerere vt prius. In correptione secretò facienda est, si culpa sit occulta. Matth. 18. Si peccauerit in te frater tuus, corripe eum inter te & ipsum solum. Si verò culpa sit manifesta, manifestè facienda est. 1. ad Timoth. 5. Peccantes corā omnibus argue, vt & ceteri timorem habeant. Isid. Manifesta peccata non sunt occulta purgatione purganda: palām enim arguēdi sunt, qui palām nocēt, vt dū aperta obiurgatione sanantur, hi qui eos imitando deliquerunt, corrigantur. Dum vnus corripitur, plurimi emendātur, necesse est vt pro multorū saluatione vnus condēnetur, quān per vnus licentiam multi periclitentur. Ita erga delinquentem sermo est preferendus, sicut eius qui corripitur ex postulat salus. Item in correptione attendendus est status personarum quae corriguntur, quia non sanat oculū quod sanat calcaneū. Cū veterano parces agendum est: vt ait Sen. 1. ad Tim. 5. Seniorē ne increpaueris, sed obsecra vt patrem. In correptione etiam seruanda est modestia. Tenendum est enim medium inter remissionem & indiscretum zelum. 2. ad Tim. 2. Seruum Domini oportet esse patientem, & modestia corripientem: qui non possunt cum benignitate corrigi, terrore sunt corrigendi. Aug. ad Bonifaciū: Quidam dirigit pudore & liberalitate liberos reuere satius esse credo, quā metu. Et subdit Aug. Hoc quidē verum est. Sed sicut meliores sunt quos dirigit amor: ita plures sunt quos corrigit timor. Isid. Quiblando verbo castigatur, & nō corrigitur, acri⁹ necesse est vt castigatur. Cū dolore enim abscindēda sunt, quae leniter sanari nō

possunt.
Zelū, in
cōstantia
lus ferui
lantior
ret, ordi
tiam, ad
belluina
res, non
diciū De
hic omni
haberent
facient,
ces diabo
portetas
rum audi
agitudi
omium
Per sapie
Eiusdē 16
Domine
quam ce
qui euunt
sunt, no
habent, si
men vnū
illud aug
credere,
vire ma
spirituali
contractu
aurea & a
minum fa
ciles, ad b
dibus suis
intrare, b
quo conc
ces gladi
muculā
intencare
gna pecc

pos

possunt. Qualis debeat esse zelus, ostendit Bernar. super Cantic.
 Zelū, inquit, tuū inflammet charitas, informet scientia, firmet
 cōstantia, sit feruidus, sit inuictus, sit circumspectus. Idē: Quo ze-
 lus feruidior, vehemētiōr spiritus, prouisiōrque charitas, cō vigi-
 lantiori opus est sciētia, quæ zelū supprimat, spiritum tempe-
 rer, ordinet charitatem. Sunt qui zelū habēt non secundū scien-
 tiam, ad Rom. 10. qui vulgariter vocantur homines sine capite,
 belluina rabie fauientes in peccatores, cōutiis eos dehonestan-
 tes, non medicos, sed hostes se exhibentes, quantū in eis est iu-
 diciū Dei euacuantes, dum omnia hic vindicare volūt. Si entm
 hic omnia vindicarentur, vt ait Aug. locum diuina iudicia non
 haberent. Ipsi officium dāmonū, quod est torquere, diligenter
 facerent, si potestatem haberent. In ore eorū personant hæ vo-
 ces diabolicæ, crucifigatur, cōfundatur, deponatur, & eiciatur.
 Potestas eorum est, vt gladius in manu furibūdi: vix ab ore eo-
 rum auditur, corrigatur. Ipsi solū vrere notunt, & secare: omni
 agilitudini ignem, & ferrum adhibere volunt, ignorantes quōd
 omniū medicamentorum saluberrimum est sapientia. Sap. 9.
 Per sapientiam sanati sunt, quicunq; placuerunt tibi ab initio.
 Eiusdē 16. Nec herba, nec malagma sanauit eos: sed sermo tuus
 Domine, qui sanat omnia. Peccatores (vt ait Dionysius) tan-
 quam cæci manuduendi sunt. Tullius: Vndique fulciendi sunt
 qui cunant, erigendi sunt, qui ceciderūt, & sanandi qui vulnerati
 sunt, non nouo vulnere transigendi. Qui zelum indiscretum
 habent, similes sunt illis, qui reficiūt veteres patellas, qui fora-
 men vnū volentes obstruere, vno ictu mallei multa faciunt, vel
 illud augent, vel patellam omnino confringunt. Videntur tales
 credere, q̄ omnia vasa sint malleabilia, cum tamen fictilia, vel
 vitrea malleatione potius cōfringantur. Corruptio est vasorum
 spiritualiū confractorum refectio. Eccle. 21. Cor faui quasi vas
 contractum. 2. ad Timo. 2. In domo magna sunt vasa, nō solūm
 aurea & argētea, sed etiā lignea & fictilia. Hi correptionem ho-
 minum facile desperāt, ad male sentiendum de hominibus fa-
 ciles, ad bene sentiendum difficiles. Hi peruersum ianitorē cor-
 dibus suis præfecerunt, qui mala fratrum tam facile permittit
 intrare, bona verò vix vel rarò. Opinione malam semel de ali-
 quo conceptam vix aut rarò deponunt, contra muscas, vel puli-
 ces gladio magno impugnare volunt, similes cuidam, qui dum
 musculā, quam videbat super caput alterius volitantem securi
 intentaret percutere, excerebrauit eum. Multoties dum tales li-
 gna peccatorū intendunt cadere, fugit securis manum eorum.

ferrumque lapsum de manubrio proximum occidit. Deute. 19. Gloss. Spiritualiter ligna succidimus cum delinquentium vitia pia intentione ressecamus. Securis manum fugit, cum increpatione in asperitate sese pertrahit: ferrum de manubrio profilit, cum de correptione sermo durior exit. Tales zelatores pro medicina venenum propinant Iob 20. Panis eius in vtero eius vertetur in fel aspidum. Tales similes sunt cuidam fatuo qui rectissime volens procedere sine ruina domorum, non poterat per ciuitatem incedere. Tales spiritualiter multos corruere faciunt. In tempestate & turbine sunt via eorum. Naum 1. Prou. 10. Quasi tempestas transiens non erit impius. Ipsi similes sunt pugilibus qui incedentes per medium prestura, alios impellunt, alios concitant, alios impediunt a gressu, & maledictionem multitudine post se relinquunt. Sic in quacunque congregatione tales conuersati fuerint post recessum, vel decessum, querelas vel maledictiones relinquunt. Hi periculosè ambulat inter ventres pregnantium. Quis enim aborsus enarret factorum propositorum, quos faciunt, & suffocationes tenerorum partuum? Tales in principe demoniorum eiciunt demonia, & in satana satana expellunt: si tamen expellunt, & non potius introducunt. Intradum enim credentes se expellere spiritum luxuria, non expellunt eum, sed latere cogunt, introducetes cum eo spiritum mendacij, & simulationis, & iræ, & odij. Vnde opportunitate inuenta exeunt vitia, vt bestia de cauernis cum multitudine nouorum viriorum. Et est error nouissimus peior priore. Et procedunt quandoq; depositiones habentium zelum indiseretum, vel etiam mors eorum multum attendenda esset, in correctionibus infirmitates corrigendorum, & potestas correptoris, & an stragem multorum operetur correptio, vel saltem paucoorum. Erubescenda est medicis spiritualibus timoratio medicorum corporalium, qui adeo sollicitè canent, ne medicina eorum alteri sit mortis occasio. Deridenda est quorundam iustitia, qui ne amittant de iure suo valens denarium. parati sunt centum marcas expendere. Timendum est, ne zelum aliquorum inanis gloria concitet, vt accidit cuidam, qui vt iustus iudex appareret proprium filium pro leui delicto decollauit. mercator iniquissimus, qui morte filij sui vanam laudem iustitiae comparauit. Zelus iste indiseretus procedere solet ex inexperientia disciplinae in seipsis, & ex ignorantia propriae infirmitatis & alienae, & amore inanis gloriae. Talibus non est danda potestas, vt enim, vt gladius in manibus furibundi. Ipsi ad instar dæmoniorum

num quocunque introeunt, incensum post se dimittunt. Qui
 verò habet zelum discretum, medicos corporum imitantur mor-
 bos spirituales persequentes, salutem verò agrotum quærentes.
 Non irascuntur medici corporum patientibus, imò consolantur
 eos, & ad tollendum horrorem medicinæ prius eam degu-
 stant. Item dicit Augustinus de Salvatore: Calicem, inquit, pas-
 sionis bibit medicus prius, ne illum abhorreret agrotus. Non
 puniunt qui habent zelum discretum homines, secundum meri-
 ta, hoc Deo relinquunt: sufficit eis, ut faciant eos penitere: pu-
 niunt ut emendent, ut qui peccauerunt humiliter, misericordiæ
 totaliter se tradant. Tales officium tortoris diabolo & ange-
 lis eius relinquunt: tales sic secant putrida, ut sana illa sãq; re-
 linquant. Sic herbas pestíferas euellunt, ut salutes non lædant.
 Sic zizaniã extirpant, ut tritico læsione non inferant. Qui-
 dam habentes zelum, non secundum scientiã, sic horros abba-
 tiarum suarum nobilium purgauerunt ab arboribus infructife-
 ris, ut ferè ibi nullam relinquerent. ¶ Et notandum, quòd cum
 parere & punire sint contraria, & contrariorum eadem sit disci-
 plina, qui nescit parere, nescit punire. ¶ Et notandum quòd si-
 cuti zelum indiscretus reprehensibilis est, ita & remissio est re-
 prehensibilis. Bern. in epistolis: Non irasci vbi irascendum est,
 nolle emendare peccatum est. Plus verò irasci, quàm irascendum
 est, peccatum peccato addere est. Remissio ipsa est, ut somnolen-
 tia in rectore nauis. Prou. 25. Eris sicut dormiens in medio ma-
 ris, & quasi sopitus gubernator amisso clauo. Isidorus pralatũ
 negligentem dormienti assimilat, de cuius manu baculus ca-
 dit pastoralis. Et pictores pingunt ipsam accubentem in ca-
 thedra super cubitum, somno grauatam, & cadentem de manu
 eius baculum pastorem. Item remissio pigritiæ in agricola as-
 similatur. Prouerb. 24. Per agrum hominis pigri transiui, & per
 vineam viri stulti, & ecce totum replerant vitiæ, operue-
 rant superficiem eius spinæ. Remissio est velut defectus latratus
 in cane gregem seruante. Esa. 56. Canes muti non valentes la-
 trare. Item defectus gladii in custode. Esa. 62. Super muros tuos
 Ierusalem constitui custodes. Cantico. 3. Inuenerunt me custodes
 ciuitatis. Item est defectus buccinæ in speculatore. Ezech. 33. Si
 speculator viderit gladium venientem, & non insonuerit bucci-
 na, & populus non custodierit se, veneritque gladius, & tulerit
 de his animam: ille quidem in iniquitate sua captus est, sangui-
 nem autem eius de manu speculatoris requiram. Sunt qui re-
 missionem misericordiam reputant, cum tamen potius sit ex-

delitas. Misericorditer agitur cum phrenetico, cum ligatur, & a desiderijs suis nociuis compescitur: & cum eo qui in igne est, per capillos inde extrahitur, si aliter extrahi non potest. De ore lupi infernalis violenter extrahedi sunt homines. Amos 3. Quomodo si eruat pastor de ore leonis duo crura, aut extremum auriculæ: sic eruentur filij Israël. Iob 29. Conterebam malas iniquas & de dētibus illius eripiebam prædam. Mala diaboli sunt vitia & peccata. Eadem dentes etiã possunt dici. Ecce 21. Dentes leonis, dentes illius. Item extrahendi sunt homines ab aquis deliciarum, etiam inuiti antequam ibi submergantur. ¶ Et notandum, quod qui habet correptionem facere, nõ de se, sed de Deo, debet cõfidere, & orationi debet instare, cum solius Dei sit hominem corrigere. Ecclesia. 7. Considera opera Dei, quod nemo possit corrigere quem ille despexerit. Considera, &c. id est, discerne qua opera sint propria Dei, & soli virtuti eius possibilis, & inter ea inuenies illud, quod nemo possit, &c.

De his quæ possunt incitare ad libenter recipiendum correptionem vel disciplinam.

C A P. V.

Sequitur de his quæ incitare possunt ad libenter recipiendum correptionem vel disciplinam. ¶ Ad quod potest valere, modo multiplex admonitio Sacrae scripturae. In Psal. Apprehende disciplinam, nequando irascatur dominus. Prou. 3. Disciplinam domini, fili mi, ne abiicias. Et eiusdem 4. Tene disciplinam, & ne dimittas eam. Hebr. 13. Noli negligere disciplinam. Item in disciplina perseverate. ¶ Secundo utilitas ex disciplina, vel correptione proveniens. Pro. 29. Virga atq; correptio tribuit sapientiam. Et eiusdem 12. Qui diligit disciplinam, diligit scientiam: qui autem odit increpationes, insipiens est. Disciplina vel correptio placet sapientibus, & in eis proficit: insipientibus vero displicet, nec proficit in eis. Eccl. 10. Vir prudens & disciplinatus nõ murmurabit correptus. Prou. 9. Argue sapientem, & diliget te. Et eiusdem 25. Nõ amat pestilens eum qui se corripit. Et eiusdem 9. Qui arguit impiũ, sibi maculam generat. Eccl. 1. Peruersi difficile corriguntur. Peruersus est, qui intellectu & affectu à bonitate auersus est. Eccl. 32. Homo peccator vitabit correptionem, & ad voluntatem suam inueniet comparationem. Prou. 17. Plus proficit correptio apud prudentem, quã centũ plage apud stultum. Eiusdem 32. Si contuderis stultum in pila, quasi prifanas desuper feriete pilo, nõ auferetur stultitia eius. ¶ Tertio malũ prouenit ex eo, quod disciplina vel correptio abiicitur. Virga enim correptionis in colubrum vertitur. Qui enim hic non corrigitur, in futuro...